C/2025/760

11.2.2025

Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru

Příspěvek k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2025

(C/2025/760)

Zpravodajové: **Christa SCHWENG**
Cinzia DEL RIO
Ioannis VARDAKASTANIS

Poradci	Jukka AHTELA (pro zpravodajku sk. I) Stefan GRAN (pro zpravodajku sk. II) Piotr SADOWSKI (pro zpravodaje sk. III)
Právní základ	čl. 52 odst. 4 jednacího řádu
Přijato na plenárním zasedání	4. 12. 2024
Plenární zasedání č.	592
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	163/2/9

1. Úvod

1.1 EHSV tímto vyjadřuje svůj postoj k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2025 z pohledu instituce zastupující organizovanou občanskou společnost v EU. V politických směrech pro příští Evropskou komisi na období 2024–2029, které předložila její předsedkyně Ursula von der Leyen, bylo popsáno, jak bude třeba postupovat, aby Evropa dosáhla odolnosti, udržitelnosti a inkluzivnosti. Příspěvek k uvedenému pracovnímu programu je rozdělen do stejných sedmi kapitol a jeho cílem je posílit úlohu sociálních partnerů a organizací občanské společnosti při tvorbě politik EU. EHSV v něm částečně vycházel z doporučení, jež formuloval v usnesení Zmapování demokratického pokroku EU: usnesení pro příští legislativní období, které přijal v září 2024.

1.2 V první řadě bude muset EU neprodleně podniknout kroky, které by jí umožnily lépe uskutečňovat Agendu OSN 2030 a její cíle udržitelného rozvoje a Pakt pro budoucnost. Za tímto účelem by mohla přijmout souhrnnou strategii zaměřenou na podporu míru a hospodářského, sociálního a environmentálního pokroku.

1.3 EU se nyní nachází v kritickém okamžiku, kdy v jejím těsném sousedství probíhají válečné konflikty a kdy sama prochází náročnou klimatickou a digitální transformací a čelí tvrdé konkurenci na globálních trzích, přesto však bude nezbytné, aby byl při veškerých diskusích o její budoucnosti kladen hlavní důraz na základní hodnoty demokracie, solidarity, lidských práv, rovnosti, sociální spravedlnosti, udržitelnosti a právního státu. Sociální partneři a organizace občanské společnosti hrají při ochraně a posilování těchto hodnot stěžejní roli a podílejí se rovněž na navrhování, prosazování a monitorování politik a nástrojů na vnitrostátní i evropské úrovni.

1.4 EHSV zcela zásadním způsobem pomáhá udržovat stabilní občanský prostor a konstruktivní občanský dialog. Disponuje rozsáhlými odbornými znalostmi a dlouhodobými zkušenostmi a z tohoto důvodu je mimořádně důležitým prostředníkem mezi orgány EU a různými organizacemi občanské společnosti, přičemž dbá na to, aby byly názory těchto organizací zohledňovány při tvorbě politik. Má tedy jedinečné postavení, díky němuž může podporovat participativní demokracii a zasazovat se o zapojení různých zainteresovaných stran do přípravy politik EU. Skýtá platformu pro hledání konsensu a dialog, čímž pomáhá zajistit, aby vypracovávané politiky byly inkluzivní, odrážely potřeby a požadavky zaměstnavatelů, zaměstnanců a organizací občanské společnosti a zároveň se tím zvýšila legitimita a účinnost správy EU. EHSV zdůrazňuje, že je důležité zapojit do dialogu na úrovni EU všechny lidi, zejména ty z mnohdy opomíjených skupin, aby se tak posílila účast občanů a transparentnost v rámci všech orgánů EU.

1.5 Rok 2025 bude mít klíčový význam, neboť v jeho průběhu bude nastaven směr legislativní činnosti Evropské komise v příštím funkčním období. EHSV žádá, aby byla přijata důrazná opatření s cílem zajistit, že budou zaváděné politiky sociálně inkluzivní a environmentálně udržitelné a přinesou EU hospodářskou prosperitu.

2. **Nový plán pro udržitelnou prosperitu a konkurenceschopnost Evropy**

2.1 EHSV vyzývá orgány EU, aby vzhledem k novým, stále složitějším geopolitickým výzvám postupovaly rozhodně a zajistily Unii dlouhodobou udržitelnou konkurenceschopnost, všeobecnou prosperitu a vedoucí postavení na globální scéně. Je proto nezbytné zlepšit všechny politiky, které pomáhají posílit produktivitu a konkurenceschopnost EU, sladit mimořádně důležité ekonomické investice se společnými sociálními a environmentálními cíli a zároveň podpořit rozvoj sociálně tržního hospodářství a vytvoření dobrých životních podmínek pro budoucí generace.

2.2 Z hlediska posílení konkurenceschopnosti a podpory vzestupné konvergence v celé Evropě bude hrát zásadní roli uskutečňování nových druhů investic a reforem a rychlejší zavádění inovací. Bude rovněž nutné zajistit, aby byly zohledňovány cíle v oblasti sociálního začleňování a ochrany životního prostředí, které by měly být v souladu s cílem zvýšení konkurenceschopnosti EU.

2.3 EU naléhavě potřebuje silnou Zelenou a sociální dohodu, jež bude vycházet z ekonomiky blahobytu a nové koncepce prosperity lidstva a planety a která zaručí spravedlivou transformaci a přístup založený na lidských právech. Aby tato iniciativa nadměrně nezatížila podniky, je třeba zajistit řádné a účinné provádění, a to vypracováním realistických akčních plánů na vnitrostátní úrovni a podporováním podniků, zejména podniků malých a středních, s cílem zachovat konkurenceschopnost a dosáhnout plné a kvalitní zaměstnanosti. K dosažení environmentálních cílů EU bude zapotřebí investic, výzkumu a inovací, technologií, odpovídajících dovedností a evropské průmyslové politiky, která bude schopna mobilizovat veřejné a soukromé finanční prostředky a bude založena na ochraně sociálních norem a kvalitních pracovních míst.

2.4 Aby bylo možné tento záměr splnit, bude nutné zvýšit konkurenceschopnost Evropy, jak ve své zprávě jasně doložil Mario Draghi, a zároveň na všech úrovních podpořit její sociální model a politiku soudržnosti. V Draghiho zprávě byly identifikovány tři úkoly pro opětovné nastartování růstu, a sice dohnat náskok USA a Číny v oblasti inovací, obzvláště co se týče pokročilých technologií, realizovat společný plán na podporu dekarbonizace a konkurenceschopnosti a dále pak zvýšit bezpečnost a snížit závislost. V rámci uskutečňování těchto úkolů bude nutné vynaložit obrovské množství finančních prostředků na transformaci hospodářství, a proto si EU musí vytvořit vlastní investiční kapacitu.

2.5 Je nutné posílit stávající pravidla jednotného trhu s cílem dodat novou a spravedlivější dynamiku přeshraniční mobilitě osob, zboží, služeb, kapitálu a dat, jak ve své zprávě uvedl Enrico Letta.

2.6 EHSV si uvědomuje, že je nezbytné snížit administrativní zátěž a náklady na dodržování předpisů, upozorňuje však, že se tak musí stát transparentním a inkluzivním způsobem a aniž by se to dotklo základních legislativních cílů a že musí být zachovány stávající vysoké standardy, mj. z hlediska společenského blahobytu a ochrany životního prostředí. Východiskem musí být jasná kritéria a účinné vyhodnocení provádění na vnitrostátní úrovni. Komise by měla jasně a transparentně informovat o zamýšlených iniciativách v oblasti zlepšování právní úpravy a zaručit, že bude v rámci tohoto procesu veden sociální dialog a bude plně zapojena občanská společnost.

2.7 Pokud jde o malé a střední podniky, je třeba v praxi uplatňovat zásadu „zelenou malým a středním podnikům“ a zavést stabilní legislativní rámec, zefektivnit a zredukovat administrativní postupy, vytvořit na jednotném trhu rovné podmínky a zaručit těmto podnikům přístup k cenově dostupné energii z obnovitelných zdrojů.

2.8 Je naléhavě nutné investovat do inovací a do výroby, která se bude řídit zásadami otevřené strategické autonomie, přičemž je třeba se zaměřit na průmysl pro nulové čisté emise, oběhové hospodářství, kritické suroviny, akt o čipech a obranné a strategické technologie. Tyto investice by měly být v dlouhodobém horizontu v souladu se společnými sociálními a environmentálními cíli.

2.9 Je zapotřebí realizovat silnou evropskou průmyslovou strategii, která umožní dosáhnout do roku 2040 cíle 90 % snížení emisí CO_2 a vytvořit a zachovat v Evropě kvalitní pracovní místa. Je tudíž naléhavě nutné zavést komplexní akční plán – jakým je například plánovaná dohoda o čistém průmyslu –, který by byl prováděn v rámci Zelené dohody pro Evropu, měl by strategickou prioritu a pomohl by zabezpečit a zvýšit udržitelnou konkurenceschopnost EU. Je třeba, aby byla v souvislosti s ekologickou transformací identifikována a náležitě prosazována cílená doprovodná opatření, která by pomohla odvětvím, regionům, podnikům a pracovníkům, jichž se tato transformace nejvíce dotýká, a umožnila by spravedlivým a rovným způsobem předvídat a řídit změny.

2.10 EHSV žádá, aby se v rámci přechodu na nové technologie zaručilo, že bude přínosný pro všechny a že digitalizace nepovede k dalšímu prohloubení nerovností, nýbrž je naopak pomůže snížit. Za tímto účelem je například nutné investovat do výkonné veřejné digitální infrastruktury, která je potřebná k poskytování veřejných služeb. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby v této souvislosti posoudila pokrok digitalizace v celém systému veřejné správy, jehož bylo dosaženo s pomocí národních plánů pro oživení a odolnost, které byly zavedeny v rámci Nástroje pro oživení a odolnost zřízeného na období do roku 2026.

2.11 Digitalizace včetně umělé inteligence radikálně mění svět práce a přináší při tom obrovský potenciál pro zvýšení produktivity ve všech hospodářských odvětvích. EHSV má v úmyslu vydat v tomto ohledu začátkem roku 2025 samostatné stanovisko a také stanovisko věnované dopadu používání umělé inteligence na bezpečnost a ochranu zdraví při práci, o jehož vypracování ho požádalo polské předsednictví. Dále pak bude třeba se podrobněji zabývat dopadem algoritmického řízení z hlediska pracovních podmínek a organizace práce a zaručit, že bude toto řízení probíhat pod lidským dohledem.

2.12 Je nutné uskutečnit na evropské úrovni zásadní změny a kroky v oblasti dovedností, neboť EU výrazně zaostává za svým cílem, který si vytyčila v Akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv, a sice zajistit, aby se alespoň 60 % dospělých účastnilo odborné přípravy. EHSV žádá, aby byly shromažďovány spolehlivé a aktuální údaje, s jejichž pomocí bude možné tuto míru účasti monitorovat. EHSV plně podporuje záměr navrhnout Strategický plán vzdělávání v oborech STEM spolu s účinným harmonogramem. Bude třeba zapojit do těchto procesů sociální partnery a organizace občanské společnosti.

2.13 EHSV bere se zájmem na vědomí navrhovanou iniciativu týkající se práce na dálku a práva odpojit se a vyzývá Evropskou komisi, aby tuto iniciativu zahrnula do svého pracovního programu na rok 2025.

2.14 Továrny na umělou inteligenci by měly přednostně spolupracovat s malými a středními podniky a místními inovačními centry, přičemž je třeba zajistit, aby mohli z přínosů umělé inteligence těžit všichni. EHSV se domnívá, že by tyto továrny měly dodržovat přísné etické normy, aby tak byla zaručena transparentnost, odpovědnost a ochrana základních práv. Žádá, aby byl v této souvislosti již od začátku zapojen.

2.15 V zájmu vytvoření silnější, transformační a konkurenceschopné průmyslové základny budou nezbytné rozsáhlé investice, které by měly být financovány, regulovány a uskutečňovány tak, aby zůstala zachována integrita jednotného trhu a odstranily se rozdíly mezi EU a jejími mezinárodními partnery a hlavními konkurenty, co se týče růstu, produktivity a inovací. Bude zapotřebí vynaložit značné množství veřejných prostředků s cílem mobilizovat soukromé investice do oblastí, kde zatím není dostatečně komerčně atraktivní využívat uhlíkově neutrální řešení, a dále do strategických odvětví, v nichž by jinak výroba probíhala v geoekonomicky konkurenčních částech světa a výsledná závislost by mohla být zneužívána.

2.16 EHSV proto vítá zamýšlené zřízení nového Evropského fondu pro konkurenceschopnost, který má být zahrnut do nového a posíleného rozpočtu v příštím víceletém finančním rámci. V rámci tohoto fondu bude třeba realizovat výraznější veřejné investice a opatření s cílem uvolnit prostředky na strategické technologie a podnítit soukromé investice do naplňování společných cílů, mj. prostřednictvím Evropské investiční banky.

2.17 Tento plánovaný krok má zcela zásadní význam, poněvadž tak bude možné financovat z evropských prostředků společné projekty ve strategických odvětvích, jež mají jasnou přidanou hodnotu na úrovni EU. Významné projekty společného evropského zájmu, které budou z Evropského fondu pro konkurenceschopnost financovány, by měly podporovat klíčová partnerství.

2.18 EHSV s potěšením konstatuje, že mají být zrevidována pravidla státní podpory v souvislosti s problematikou bydlení. Je nutné zahájit širší diskusi na téma pravidel státní podpory a politiky v oblasti hospodářské soutěže a průmyslu, přičemž je nutné vycházet z politické a hospodářské situace a zaměřit se na strategické cíle ekologické a digitální transformace.

2.19 Regulační rámec EU by měl vytvořit podmínky pro zajištění ekologických, cenově dostupných, přístupných a spolehlivých dodávek energie, jak se stanoví v energetické unii, aby tak bylo možné snížit závislost Evropy na zahraničních zdrojích energie a podpořit její strategickou autonomii. EHSV zdůrazňuje, že zásobování energií je považováno za službu obecného zájmu.

2.20 EU by měla neprodleně podniknout kroky s cílem dokončit evropskou zdravotní unii a rozsáhle investovat do projektů lékařského výzkumu založených na spolupráci, jak tomu bylo v reakci na pandemii COVID-19. EHSV vyzývá EU, aby zavedla akční plán pro vzácná onemocnění a uznala, že občané mají právo na kvalitní, cenově dostupnou a přístupnou zdravotní péči, které by mělo být zakotveno v evropské záruce v oblasti zdraví. Tyto kroky mají stěžejní význam z hlediska ochrany veřejného zdraví coby pilíře kvality života v EU a její odolnosti.

2.21 EHSV žádá, aby byla přijata evropská záruka v oblasti péče s cílem zajistit přístup k cenově dostupné a kvalitní péči a zároveň pomoci pečujícím osobám. Je nezbytné přilákat do zdravotnictví nové pracovníky vytvořením dobrých pracovních podmínek a investovat do vzdělaných, kvalifikovaných, genderově vyvážených a motivovaných pracovních sil, k nimž společnost chová vysokou úctu a které jsou náležitě odměňovány.

2.22 EHSV zdůrazňuje, že je nutné posílit rámec pro kybernetickou bezpečnost ve zdravotnictví, poněvadž se v něm stále častěji využívají digitální technologie. Evropský akční plán pro kybernetickou bezpečnost by měl být zaměřen na tři hlavní úkoly, a sice posílení infrastruktury kybernetické bezpečnosti v nemocnicích a na straně poskytovatelů zdravotní péče, podporování menších poskytovatelů zdravotní péče a realizace partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti kybernetické bezpečnosti.

2.23 Kromě toho je třeba věnovat pozornost používání umělé inteligence ve zdravotnictví a zvýšit při tom kybernetickou bezpečnost, zefektivnit diagnostiku, zajistit soulad s evropským akčním plánem pro kybernetickou bezpečnost v zájmu bezpečnější a inkluzivnější digitální transformace a zároveň zaručit, že bude péče i nadále orientována na člověka.

3. **Nová éra evropské obrany a bezpečnosti**

3.1 Bezpečná Evropa je taková Evropa, která respektuje i sociální a ekonomickou spravedlnost. EHSV se domnívá, že je třeba podporovat mír, bezpečnost a obranu, globální spravedlnost a celosvětový pokrok aktivním usilováním o mír, dále pak podporovat mnohostranný systém, zajistit spravedlivou hospodářskou soutěž, řešit problém chudoby, podněcovat sociální a občanský dialog a prosazovat demokracii, lidská práva a humánní systém řízení migrace.

3.2 EU by měla posílit schopnosti svých občanů a měla by jim zajistit bezpečnost v různých oblastech. Měla by je chránit před vnějšími nepřáteli, zdravotními riziky a budoucími pandemiemi, hybridními hrozbami a také před nesprávným využíváním nebo zneužíváním pokročilých digitálních technologií, před rizikem chudoby, vyloučení a diskriminace při současném zajištění hospodářských a pracovních příležitostí pro všechny, před rizikem krizí v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti a před ohrožením participativní demokracie, a to tak, že bude podporovat aktivní účast občanů na občanském, politickém a demokratickém životě.

3.3 Položení většího důrazu na obranný průmysl a Platformu strategických technologií pro Evropu (STEP) by nemělo vést ke snížení veřejných výdajů v rámci jiných průmyslových odvětví a poskytování základních služeb, například v oblasti zdravotnictví, vzdělávání a spravedlnosti, jelikož by to mohlo mít dopad na jejich udržitelnost, kvalitu a inkluzivnost. Předmětem plamenné veřejné diskuse bude nepochybně financování zbrojního průmyslu. Investice do bezpečnosti a obrany nebudou mít potřebný efekt, nebude-li společnost v tomto ohledu zajedno. Evropská obranná politika by měla být zaměřena především na koordinaci výdajů a infrastruktury, zjišťování potřeb v oblasti technologií a nápravu roztříštěnosti mezi jednotlivými členskými státy.

3.4 Společnou obrannou politiku EU musí rovněž provázet skutečná a plnohodnotná společná zahraniční politika, která přesáhne stávající posílenou spolupráci (tj. společnou zahraniční a bezpečnostní politiku). Za tímto účelem by EU měla mít k dispozici patřičné materiální a nemateriální prostředky, včetně vlastních zdrojů.

3.5 EHSV se domnívá, že je třeba posílit společnou bezpečnostní a obrannou politiku EU a vytvořit skutečnou evropskou obrannou unii, přičemž je mj. třeba rozvíjet společné strategické a kritické technologie a obranné schopnosti EU a upevnit spolupráci s podobně smýšlejícími partnery.

3.6 EHSV má za to, že se EU musí v rámci Paktu o migraci a azylu snažit zaručit náležitou rovnováhu, pokud jde o účinné a realistické a zároveň humánní a udržitelné řízení migrace, podporu legálních možností vstupu na území EU, zajištění bezpečnosti a kontroly vnějších hranic, respektování práv v rámci azylové politiky a začleňování migrantů a uprchlíků na trh práce. EU by měla klást důraz na příležitosti, které jsou s migrací spojeny, a na to, že je nutné realizovat účinné integrační politiky a zavádět a prosazovat legální možnosti migrace. EHSV v této souvislosti vítá partnerství Evropské komise s bezpečnými zeměmi. Vždy je pak třeba zaručit absolutní dodržování lidských práv a solidaritu mezi členskými státy. Migrace nesmí být pojímána pouze z bezpečnostního hlediska.

3.7 EHSV poukazuje na to, že organizace občanské společnosti, sociální partneři a občané vykonávající dobrovolnickou činnost zcela zásadním způsobem pomáhají posílit v bezpečnostním rámci EU sociální spravedlnost a odolnost, čímž významně přispívají k sociální soudržnosti, a to zmírňováním polarizace, prosazováním rovnosti a upevňováním demokratických hodnot. Svou angažovaností zvyšují odolnost společnosti vůči různým výzvám, k nimž patří například změna klimatu, ekonomická nestabilita a sociální rozdíly. EU musí tyto organizace aktivně podporovat a zapojovat, neboť jsou důležitými partnery v úsilí o zachování bezpečné, spravedlivé a inkluzivní Evropy.

4. **Podpora občanů a společnosti a posílení sociálního modelu EU**

4.1 Bylo plně uznáno, že jedním ze základních prvků EU je evropský pilíř sociálních práv, poněvadž řádně fungující sociální státy a inkluzivní sociální investice mají stěžejní význam pro vybudování sociálně a ekonomicky odolné společnosti.

4.2 EHSV upozorňuje, že evropský pilíř sociálních práv by měl i nadále udávat směr, jimž by se měly ubírat snahy o posílení sociální soudržnosti a zlepšení pracovních podmínek. EHSV vítá návrh vypracovat nový akční plán pro provádění evropského pilíře sociálních práv a cíle v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, dovedností a chudoby, jichž se má dosáhnout do roku 2030. Je nutné zaujmout vícestranný přístup, aby bylo možné:

a) provádět, prosazovat a monitorovat stávající iniciativy v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí a zároveň (z prostředků EU) finančně podporovat politiky a programy, které přímo přispívají k uskutečňování cílů evropského pilíře sociálních práv;

b) řešit s pomocí legislativních či nelegislativních opatření problémy v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí, s nimiž se Evropa potýká;

c) uznat a posílit provázanost mezi evropským pilířem sociálních práv a evropským semestrem, neboť má klíčový význam v rámci správy sociálních a ekonomických záležitostí v EU. Nový Rámec sociální konvergence bude sloužit ke sledování pokroku a zajištění náležitého provádění a financování sociálních politik.

Bude třeba zapojit do celého cyklu evropského semestru sociální partnery a organizace občanské společnosti.

4.3 Vedení sociálního dialogu na všech úrovních může významně přispět ke zvýšení růstu, produktivity, zaměstnanosti a konkurenceschopnosti evropských podniků na světových trzích. Sociální dialog hraje důležitou roli z hlediska podpory a posílení kolektivního vyjednávání a práva pracovníků na informování a projednávání v podniku a na větší účast v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi. Tyto nástroje jsou nezbytné k tomu, aby bylo možné zvládnout dopad nových technologií, digitalizace a umělé inteligence ve světě práce a zlepšit pracovní podmínky a práva pracovníků. Enrico Letta i Mario Draghi ve svých zprávách zdůraznili, že je nutné posílit sociální dialog, který má podle nich stěžejní význam pro zajištění udržitelné konkurenceschopnosti EU a řádně fungujícího vnitřního trhu. EHSV podporuje záměr předložit začátkem roku 2025 nový Pakt pro evropský sociální dialog a vyzývá Evropskou komisi, aby propagovala výsledky evropského sociálního dialogu, pobízela k účinnému provádění autonomních dohod a podporovala prosazování sociálního dialogu na vnitrostátní úrovni. Zdůrazňuje, že v tomto ohledu by mohl být cenným nástrojem Rámec sociální konvergence evropského semestru.

4.4 Je nesmírně důležité vést konzultace s pracovníky s cílem posílit aspekt transformace ve strategii EU pro bezpečnost a udržitelnost a rovněž předvídat dopad průlomových technologií, jako je umělá inteligence.

4.5 EHSV s potěšením konstatuje, že má Komise v úmyslu předložit plán pro kvalitní pracovní místa, který bude zaměřen na provádění a monitorování všech stávajících iniciativ v sociální oblasti a jehož cílem bude zaručit dobré pracovní podmínky, odbornou přípravu a spravedlivý přechod mezi zaměstnáními pro pracovníky (zejména rozšířením míry pokrytí kolektivními smlouvami) a osoby samostatně výdělečně činné. V tomto směru bude nutné uskutečnit konkrétní iniciativy a investice. Je důležité podporovat sociálně inkluzivní a spravedlivý trh práce, a to prostřednictvím cílených opatření na pomoc ženám, mladým lidem a osobám se zdravotním postižením.

4.6 EHSV žádá, aby byla přijata opatření v oblasti cílů udržitelného rozvoje, a zdůrazňuje, že komplexní a vůbec první Strategii EU pro boj proti chudobě, která se bude zabývat bezprostředními potřebami i základními příčinami chudoby, musí doplňovat koordinované úsilí členských států o snížení chudoby. Je třeba tuto strategii úzce sladit s evropským pilířem sociálních práv, propojit ji s koordinovaným úsilím členských států namířeným proti chudobě a zahrnout do ní osvědčené postupy, aby proces snižování chudoby probíhal udržitelným způsobem a bylo možné ho měřit. EHSV

upozorňuje, že je nutné uplatňovat v tomto ohledu komplexní přístup s cílem posílit záchranné sociální sítě a podpořit inkluzivní hospodářský růst a nikoho při tom neopomenout. Žádá, aby byla prostřednictvím provádění doporučení Rady pro sociální ekonomiku rozvíjena silná sociální ekonomika, a byly tak posíleny sociálně odpovědné podnikatelské postupy a přínosy pro společnost.

4.7 EHSV vítá skutečnost, že byl jmenován evropský komisař pro otázky bydlení, a také záměr předložit Evropský plán dostupného bydlení. Tento plán je stěžejní iniciativou, která má všem občanům EU zaručit cenově dostupné, přístupné, důstojné a udržitelné bydlení. Bude zapotřebí vyčlenit v příštím víceletém finančním rámci velké množství finančních prostředků, které by měly být využity především na pomoc zranitelným skupinám, jako jsou starší lidé, osoby se zdravotním postižením a rodiny s nízkými příjmy. EHSV vyzývá k vytvoření investiční platformy EU na podporu celostátních, regionálních a místních partnerství s cílem odstranit vyloučení z přístupu k bydlení a zajistit v této oblasti provádění inkluzivních a spravedlivých politik.

4.8 Pro budoucnost Evropy má rozhodující význam zapojení mladých lidí. EHSV vítá, že všichni komisaři uspořádají *během prvních 100 dnů* svého mandátu první ze svých každoročních *dialogů o politice v oblasti mládeže*. Je třeba vytvořit fóra pro strukturovanou účast mladých lidí a upozorňovat na to, že inovace, angažovanost a odhodlání mládeže může formovat budoucnost EU. Zároveň je nutné plně respektovat sociální dialog a výsady sociálních partnerů. EHSV vyzývá Komisi, aby přijala konkrétní opatření ke zdokonalení systému záruk pro mladé lidi a iniciativy ALMA a vyhodnotila také systém evropské záruky pro děti.

4.9 EHSV se zasazuje o okamžité přijetí opatření k vytvoření „Unie rovnosti" pro všechny. Tato unie by se měla řídit zásadou mezigenerační spravedlnosti. Žádá Evropskou komisi, aby zřídila zvláštní generální ředitelství pro rovnost, které by se neprodleně začalo zabývat systémovou diskriminací, prosazováním rovných příležitostí a zaručením práv všem občanům bez ohledu na jejich původ či identitu. Bude nutné posílit stávající právní rámce pro boj proti diskriminaci a zajistit jejich plné provedení a prosazování. Z toho je třeba vycházet při hodnocení předchozích strategií a při přípravě *nové strategie pro rovnost žen a mužů na období po roce 2025*, *Plánu pro práva žen*, *nové strategie boje proti rasismu na období po roce 2025*, *aktualizované strategie pro rovnost LGBTQI osob*, *evropské strategie pro starší osoby* a kapitoly strategie EU v oblasti práv osob se zdravotním postižením týkající se období po roce 2025. Při budování inkluzivnější EU musejí být středem pozornosti marginalizované komunity a skupiny, na něž se často nebere ohled. EHSV požaduje, aby se dospělo k dohodě ohledně horizontální směrnice EU o zákazu diskriminace, která je již více než 16 let zablokována v Radě.

4.10 EHSV doporučuje prosazovat evropský model sociálně tržního hospodářství. Za tímto účelem je třeba podporovat podnikání a inovace, zajistit kvalitní pracovní místa (mj. i v podobě nových forem zaměstnání a zlepšením pracovních podmínek), investovat do kvalitního vzdělávání, odborné přípravy a dovedností, zaručit právo na odbornou přípravu a celoživotní učení (včetně změny kvalifikace a prohlubování dovedností za účelem získání kvalitních odborných kvalifikací), podporovat spolupráci mezi institucemi vzdělávání a odborné přípravy a zaručit všem skutečný přístup ke kvalitní odborné přípravě. Krom toho je ve vzdělávání třeba klást důraz na inkluzivnost a přijmout opatření ke zlepšení rovného přístupu, zejména v rámci Evropského prostoru vzdělávání. Zvyšování mobility v rámci programu Erasmus+ na všech úrovních vzdělávání může přispět k tomu, aby se mladí lidé identifikovali s Evropou a jejími hodnotami.

5. **Udržení kvality života – potravinové zabezpečení, voda a příroda**

5.1 Vážnou hrozbu pro hospodářský a sociální rozvoj, která vyžaduje komplexní dlouhodobou strategii a koordinovaná opatření na všech úrovních, je změna klimatu.

5.2 Komise by měla zajistit, aby se pokročilo v provádění strategie udržitelného financování a investiční toky byly přesměrovány k udržitelným činnostem. V této souvislosti je třeba zohlednit sociální taxonomii pro udržitelné investice.

5.3 EHSV požaduje, aby EU poskytovala ochranu před současnými i budoucími riziky souvisejícími se změnou klimatu, znečištěním a úbytkem biologické rozmanitosti. EU musí podniknout kroky k dosažení 90 % snížení emisí do roku 2040, zvýšení odolnosti vůči změně klimatu a obnovení přírody a biologické rozmanitosti, aby bylo zaručeno, že v EU ani v jiných částech světa nebude ohroženo zajišťování základních potřeb (potraviny, voda, energie, veřejné zdraví atd.).

5.4 Jednu z klíčových priorit představuje rovněž modrá dohoda pro EU. Vzhledem k tomu, že voda je zcela nepostradatelná, a vzhledem k současným i budoucím výzvám, jimž náš kontinent i celý svět čelí, by voda měla být považována za prioritu a z modré dohody pro EU by se měla stát samostatná strategická politika, neboť vodohospodářskou politiku nelze zredukovat pouze na politiku v oblasti klimatu. Evropa může problémy související s vodou proměnit v nové příležitosti v oblasti technologického rozvoje, společenského pokroku, nových pracovních míst, dovedností a růstu podniků a přitom se chovat šetrně k životnímu prostředí a chránit vodní zdroje, aby z toho měli prospěch všichni.

5.5 EHSV doporučuje přijmout opatření k oživení zemědělství v EU a k podpoře rozvoje venkova zvýšením jeho atraktivity pro mladé lidi, ženy, rodinné zemědělské podniky a malé a střední zemědělce a podniky, a zabránit tak opouštění venkovských oblastí. Tyto zemědělce je třeba podporovat z prostředků společné zemědělské politiky, která musí mít na období po roce 2027 přiměřený rozpočet, aby byla chráněna produkce potravin v Evropě a zajištěna její odolnost. Zemědělství a dynamické venkovské komunity budou udržitelné pouze tehdy, budou-li vyváženým způsobem uspokojovány hospodářské, společenské a environmentální potřeby. To by se mělo odrazit ve *Vizi pro zemědělství a potraviny*, v níž je nutné zohlednit hospodářské, sociální a environmentální cíle, aby bylo možné zajistit odolnost a udržitelnost zemědělství. Součástí této vize by měla být opatření k prosazování inovací v udržitelných zemědělských postupech, odolných z vodohospodářského hlediska, a k podpoře místních potravinových systémů, jež mají zásadní význam pro potravinové zabezpečení a pro prosperitu venkovských komunit.

6. **Ochrana demokracie a prosazování evropských hodnot**

6.1 Neúnavné úsilí, které vynakládá občanská společnost na propagaci zapojení občanů a aktivního občanství, posílení společenského dialogu, podporu občanského dialogu, prosazování lidských práv a podporu demokratických postupů, má neocenitelný přínos a přispívá k síle, odolnosti a legitimitě EU.

6.2 EHSV vyzývá orgány EU, aby uznaly, že občanská společnost je důležitým partnerem při koncipování a provádění politik EU v oblasti udržitelného růstu, obrany demokracie a sociální spravedlnosti, v neposlední řadě i při transformacích, které musí být spravedlivé a musí z nich mít prospěch občané, pracovníci i podniky. Díky své spolupráci s orgány veřejné moci na všech úrovních a své schopnosti přenést určité téma z politických kruhů přímo do komunity pomáhá podporovat nejzranitelnější osoby a ty, kdo jsou méně schopni se přizpůsobit změnám. Mimoto je podle EHSV třeba ocenit a vyzdvihnout dobrovolnictví, jež je stěžejním projevem aktivního občanství. Je třeba se zasadit o uznání a podporu dobrovolnictví jakožto formy občanské činnosti, která posiluje účast občanů a participativní demokracii.

6.3 EHSV zastává názor, že by EU měla v rámci případných revizí Smlouvy v budoucnu přijmout opatření k zaručení dodržování zásad právního státu, základních práv a rozmanitosti a zvážit možnost změn v rozhodovacích mechanismech. Ochrany demokracie před vnitřními i vnějšími hrozbami je třeba dosáhnout vytvořením příznivého občanského prostoru v EU i za jejími hranicemi a změnou balíčku opatření na obranu demokracie s cílem odstranit mezery, které oslabují demokratické instituce, a zajistit, aby všechny členské státy dodržovaly společné evropské hodnoty a zásady.

6.4 EHSV vítá skutečnost, že Komise do své výroční zprávy o právním státě napříště zahrne kapitolu věnovanou jednotnému trhu.

6.5 EHSV bere s potěšením na vědomí záměr vytvořit nový Evropský štít pro demokracii, který by měl zajišťovat ochranu před zahraničním vměšováním a dezinformacemi a dbát na nenarušování demokratických procesů v EU. Včasné provedení Akčního plánu pro evropskou demokracii by mělo umožnit ochranu občanských práv, boj proti diskriminaci a podporu inkluzivnosti a posílit úlohu občanské společnosti při budování udržitelné a spravedlivé společnosti.

6.6 EHSV požaduje, aby se poskytovala strukturální podpora nezávislým a stabilním organizacím občanské společnosti na úrovni EU a členských států a aby byla uznána úloha, kterou plní nejen ony, ale i sociální partneři při podporování odolné společnosti a demokracie prostřednictvím občanského a sociálního dialogu, a byla oceněna jejich sociální angažovanost. V zájmu vytvoření skutečně příznivého prostředí musí EU z těchto dialogů učinit prioritu a musí přijmout směrnici o statutu evropského přeshraničního sdružení. EHSV se zasazuje o aktivní zapojení organizací občanské společnosti a sociálních partnerů do koncipování, provádění, monitorování a hodnocení politik s cílem posílit demokratickou, společenskou a hospodářskou vitalitu EU. Má-li být skutečně proveden článek 11 Smlouvy o EU, musí být dialog se zastupitelskými sdruženími otevřený, transparentní a pravidelný. EHSV naléhavě žádá, aby byly programy financování EU – např. Erasmus+, Horizont Evropa či prostředky poskytované v rámci politiky soudržnosti – založeny na hodnotových kritériích, která zajistí, že se podporované projekty budou řídit demokratickými zásadami.

6.7 EHSV bere na vědomí, že se Komise zavázala k *posílení spolupráce s organizacemi občanské společnosti*, a vyzývá orgány EU, aby se chopily iniciativy a vypracovaly strategii pro občanskou společnost, jejíž součástí bude jasný akční plán. Kromě toho požaduje, aby byl sestaven roční srovnávací přehled výsledků občanského dialogu či prostoru pro občanskou společnost, na jehož základě bude vyhodnoceno, zda byly zohledněny připomínky, jimiž přispěly organizace občanské společnosti během konzultací. Tento přehled by mohl být využit při přípravě zpráv o občanském dialogu, které budou předkládány jednou za dva roky a bude v nich hodnocen občanský dialog a efektivita organizací občanské společnosti. EHSV hodlá úzce spolupracovat s Komisí a dalšími klíčovými zainteresovanými stranami při vytváření, řízení a běžném fungování platformy občanské společnosti, jak bylo oznámeno v pověřovacím dopise kandidátovi na komisaře Michaelovi McGrathovi.

6.8 EHSV je hluboce znepokojen tím, že v některých členských státech dochází k omezování prostoru pro organizace občanské společnosti. Tyto organizace totiž hrají klíčovou úlohu při ochraně základních práv a svobod a v boji proti sílící vlně populismu. EU musí proti tomuto trendu nadále postupovat způsobem stanoveným v článku 7 a zmrazením evropských finančních prostředků vyčleněných pro členské státy, které nedodržují zásady právního státu, nerespektují nezávislost soudnictví nebo základní práva, jako je svoboda sdružování či svoboda projevu, nebo omezují svobodu tisku a sdělovacích prostředků za účelem manipulování veřejného diskursu.

7. **Globální Evropa: využití síly EU a jejích partnerství**

7.1 K docílení větší politické integrace a k prosazování celosvětového míru je nutná větší strategická autonomie, ochrana unijní ekonomiky před únikem technologií a společná, skutečná a plnohodnotná zahraniční politika. Proto by EU měla vystupovat jednotně v multilaterálních institucích, mít hlavní slovo při jejich reformě a využívat mezinárodní úlohu eura jako strategického aktiva. EHSV doporučuje zavést při hlasování o otázkách týkajících se zahraniční politiky EU zásadu kvalifikované většiny.

7.2 EHSV se domnívá, že je třeba podporovat otevřenou evropskou obchodní politiku založenou na pravidlech, která doplňuje a podporuje další klíčové politiky EU z hlediska základních práv a právního státu, a také politiku v oblasti klimatu, digitálních technologií a inovací a sociální a průmyslovou politiku. Obchodní dohody by měly zvýšit odolnost díky diverzifikaci dovozu, vytvářet tržní příležitosti pro evropské podniky, zlepšit bezpečnost a zmírňovat geopolitická rizika a zároveň podporovat prosazování sociálních a environmentálních norem a zajistit rovné podmínky pro spravedlivou hospodářskou soutěž na celosvětové úrovni. Dodatečný přístup k důležitým surovinám a dalším vstupům – včetně energie –, který tyto dohody skýtají, může pomoci zajistit odolné, udržitelné a odpovědné dodavatelské řetězce EU.

7.3 EHSV podporuje strategický přístup k rozšíření EU a jasné zaměření na zachování míru a stability v Evropě a na podporu sdílené prosperity. Komisařka pro rozšíření musí usilovat o zajištění toho, že evropský projekt bude i nadále směřovat k míru, prosperitě a demokracii, a o nastolení dlouhodobé stability v Evropě, jelikož se naše unijní rodina chystá přijmout mezi sebe nové členy ze západního Balkánu a ze zemí sousedících s Ruskem, např. Ukrajinu, Moldavsko a Gruzii. Stávající rozhodovací procesy EU nemusí být přiměřené pro Unii čítající 30 až 35 členských států. Důležitým úkolem nové Komise bude příprava a případné přizpůsobení orgánů a institucí a zároveň bedlivé sledování toho, jakých pokroků dosahují kandidátské země v otázce hodnot, na nichž je EU založena, a jejího *acquis*. Komise musí v úzké spolupráci s Evropským parlamentem zajistit, aby z budoucích rozšíření měli prospěch jak občané EU, tak občané kandidátských zemí a aby si EU udržela vysoký standard v oblasti udržitelnosti.

7.4 V rámci tohoto procesu by se mělo zintenzivnit zapojení organizované občanské společnosti, přičemž zvláštní úlohu by měli mít sociální partneři, a všechny politické strany by se měly zavázat k tomu, že budou hájit právo těchto subjektů na sdružování, na svobodu projevu a na svobodný tisk a sdělovací prostředky a že budou bojovat proti veškerým monopolům na informace a proti manipulování veřejného diskursu. EHSV již učinil důležitý krok směrem k rozšíření, když zástupcům organizací občanské společnosti z kandidátských zemí umožnil, aby se účastnili ad hoc některých jeho schůzí, a vyzývá ostatní orgány a instituce EU, aby následovaly jeho příkladu.

7.5 EHSV vyzývá EU, aby zvážila možnost zavést v otázkách týkajících se procesu přistoupení k EU hlasování kvalifikovanou většinou, a to alespoň pro všechny dílčí fáze, a požaduje, aby rozhodování bylo otevřené, transparentní a přístupné širší veřejnosti. Měla by být přijata přísnější opatření, pokud jde o vymáhání dodržování základních práv.

7.6 EHSV podporuje vytvoření nového Paktu pro Středomoří, v jehož rámci se bude prosazovat stabilita, hospodářský a sociální rozvoj a udržitelný růst v celém tomto regionu. Tento pakt by měl být zaměřen v prvé řadě na regionální spolupráci v oblastech, jako je energie z obnovitelných zdrojů, námořní bezpečnost a inkluzivní ekonomické a pracovní příležitosti, a zajistit, aby se středomořské země aktivně podílely na řešení společných problémů.

7.7 EHSV doporučuje přijmout komplexní strategii EU–Blízký východ, na jejímž základě by se prostřednictvím cílené spolupráce řešila problematika míru v tomto regionu, bezpečnosti a socioekonomických záležitostí. Cílem této strategie by mělo být především okamžité a mírové řešení konfliktů, podpora demokratické správy věcí veřejných, posílení obchodních partnerství a podpora udržitelného rozvoje, přičemž musí být zároveň zajištěno respektování lidských práv ve všech zemích a dosažení míru, stability a prosperity v regionu.

7.8 Summit Evropské unie a Africké unie, který se bude konat v roce 2025, bude podle EHSV významnou příležitostí k utužení vazeb mezi EU a Afrikou. Jeho hlavními tématy budou vzájemný hospodářský rozvoj, digitalizace a odolnost vůči změně klimatu. EHSV upozorňuje, že je důležité, aby byla partnerství spravedlivá a aby se v jejich rámci řešily společné problémy, jako je nezaměstnanost mladých lidí a udržitelné zemědělství, a přispívala tak k dlouhodobé prosperitě obou kontinentů.

7.9 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby zahájila přípravy na úzkou spolupráci s OSN, zejména pokud jde o vyhlášení roku 2026 Mezinárodním rokem dobrovolníků pro udržitelný rozvoj. Apeluje na Komisi, aby spolupracovala s členskými státy OSN, občanskou společností a soukromým sektorem a zajistila, že činnosti, které budou v rámci tohoto roku realizovány, skutečně přispějí ke zvýšení povědomí o významu dobrovolnictví a učiní ho součástí rozvojových politik EU i členských států.

8. **Společné úsilí a příprava Unie na budoucnost**

8.1 Komise by měla nejpozději do poloviny roku 2025 předložit návrh víceletého finančního rámce na období po roce 2027, který by EU poskytl finanční prostředky nezbytné k naplnění jejích politických priorit.

8.2 K zaručení stabilního a udržitelného rozpočtu EU jsou nutné nové vlastní zdroje. EU by měla postupně zvyšovat poměr svých vlastních zdrojů vůči příjmům odvozeným z HND členských států.

8.3 Přípravy na rozšíření a reformy vyžadují úpravu **rozpočtu EU** a jejích vlastních zdrojů, aby bylo možné provádět evropské investiční politiky. EHSV podporuje vytvoření účinné a integrované unie kapitálových trhů a plnohodnotné bankovní unie, jejichž členy budou všechny členské státy, aby byla možná další harmonizace a odstraňování přeshraničních překážek. Při tom je třeba zajistit řádnou regulaci a dohled, aby byla zachována finanční stabilita a udržitelnost evropského sociálního modelu, byli chráněni spotřebitelé, investoři a střadatelé a docílilo se stability jednotného trhu.

8.4 EHSV navrhuje zřídit v rámci příštího víceletého finančního rámce (VFR) investiční fond EU, jehož účelem by mělo být poskytování finančních prostředků na investiční projekty, na nichž má EU strategický zájem a které budou řízeny přímo na úrovni EU, zejména v oblastech, jež mají přeshraniční význam.

8.5 EHSV navrhuje vytvořit soubor kritérií, podle nichž by se určovalo přednostní pořadí a výběr investic z této budoucí investiční kapacity EU. Investiční fond EU by měl být financován z různých zdrojů, mimo jiné z příspěvků členských států, nových vlastních zdrojů a společných dluhopisů EU. Investice a státní podpora financované z prostředků EU by měly být podmíněny dodržováním zásad právního státu, základních práv a sociálního dialogu.

8.6 Ke zvýšení konkurenceschopnosti je nutná fiskální decentralizace a autonomie. Je třeba co nejlépe využívat Nástroj pro oživení a odolnost (RRF) a prostředky poskytované v rámci politiky soudržnosti a uplatňovat při tom přístup zaměřený na výsledky. Komise by měla urychlit hodnocení a monitorování provádění RRF, neboť v roce 2026 skončí období, na něž byl vytvořen. Tento proces vyžaduje aktivní zapojení sociálních partnerů a organizací občanské společnosti a posílení technické podpory, aby bylo zaručeno plné vyčerpání dostupných prostředků a jejich maximální dopad na udržitelný růst. Jako rámec pro nasměrování finančních prostředků EU může posloužit evropský semestr, který může zároveň posílit legitimitu a účinnost strategií EU zaměřených na růst.

8.7 Na základě nových pravidel správy ekonomických záležitostí na nový cyklus evropského semestru 2025 se nezvětší fiskální prostor pro investice natolik, aby bylo možné zaplnit investiční mezeru na úrovni členských států a splnit cíle Akčního plánu pro evropský pilíř sociálních práv. Posílení vazeb mezi pilířem a procesem evropského semestru bude mít zásadní význam pro sledování pokroku a zajištění toho, aby byly sociální politiky náležitě financovány a prováděny. EHSV požaduje pravidelné sledování cílů a kritérií vytyčených v novém Rámci sociální konvergence za účasti sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, aby bylo možné určit vhodné politiky a opatření k ochraně kvalitního sociálního modelu v členských státech. To si vyžádá investice do opatření zaměřených na spravedlivou transformaci, inkluzivních a odpovídajících systémů sociální ochrany, zdravotní péče a vzdělávání, ale i řešení poklesu kupní síly a zvětšujících se rozdílů mezi jednotlivými regiony a skupinami osob, aby se zabránilo nerovnováze mezi prioritami průmyslové a sociální politiky.

8.8 Kvůli napjatému časovému plánu procesu evropského semestru není dostatečný prostor pro řádné konzultace s organizovanou občanskou společností, ale její úloha posílena být musí. EHSV doporučuje vylepšit proces konzultací tím, že bude zjednodušen přístup k informacím, budou zdokonaleny způsoby komunikace mezi občanskou společností a příslušnými rozhodovacími orgány, budou do něj zařazeny mechanismy podávání pravidelné zpětné vazby a zaveden strukturovaný dialog.

8.9 EHSV žádá Komisi, aby do pracovního programu na rok 2025 zahrnula návrh na provedení revize směrnice o zadávání veřejných zakázek, díky níž by mělo být možné „upřednostnit při zadávání veřejných zakázek v některých strategických odvětvích“ a technologiích „evropské produkty“, čímž se „zmodernizují a zjednoduší (...) naše pravidla pro zadávání veřejných zakázek, zejména s ohledem na začínající podniky a inovátory v EU“ ([1]) a zároveň zohlednit nutnost transparentnosti celého procesu a dodržovat základní práva a sociální dialog. Je třeba řešit případy zneužití v subdodavatelských řetězcích, k němuž může dojít.

8.10 Nejvýznamnější dlouhodobou investiční politikou EU, která má rozhodující význam pro posílení sociální, hospodářské a územní soudržnosti v Evropě, je – a musí i nadále být – politika soudržnosti. V této souvislosti je nezbytné zachovat hlavní zásady politiky soudržnosti, jako je víceúrovňová správa, zásada partnerství a sdílené řízení.

8.11 Klíčový význam pro vzestupnou hospodářskou a sociální konvergenci má i nadále **Fond soudržnosti**. Politiku soudržnosti je třeba podporovat prostřednictvím specializovaného generálního ředitelství pro soudržnost a zachovat její charakter politiky spadající pod víceúrovňovou správu. To by umožnilo lépe využívat její programy, včetně Evropského sociálního fondu plus (ESF+), které by měly být rozšířeny o politické iniciativy financované z prostředků členských států a spolufinancované ze soukromých zdrojů. Zásadní význam má ucelený, koordinovaný a integrovaný přístup k politikám na úrovni EU. Tento přístup by mohl zahrnovat i to, že rozpočet EU by více odrážel potřeby společnosti a byl by plněn prostřednictvím reformovaného evropského semestru a jeho Rámce sociální konvergence, tak jak si žádá zdravá hospodářská, sociální a finanční politika. Krom toho by orgány EU měly na základě zkušeností s programem SURE posoudit nutnost zavést stálý finanční nástroj s cílem stabilizovat sociální výdaje členských států v případě vnějších hospodářských otřesů a podpořit pracovníky a podniky v těch průmyslových odvětvích a regionech, které jsou nejvíce zasaženy digitální a ekologickou transformací.

V Bruselu dne 4. prosince 2024.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Oliver RÖPKE

([1]) Ursula von der Leyen, Volba Evropa – Politické směry pro příští Evropskou komisi 2024–2029, s. 11–12.